

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς, ρύθμιση της οικονομικής δραστηριότητας, αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου, πρόστιμα για τη διακίνηση και εμπορία απομιμητικών/παραποιημένων προϊόντων, ρύθμιση θεμάτων για τη βιομηχανία, τις ιδιωτικές επενδύσεις, τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, την έρευνα, την καινοτομία και το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος και λοιπές διατάξεις»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε δύο (2) Μέρη (Α' - Β') και εξήντα πέντε (65) άρθρα.

Το Μέρος Α' διαρθρώνεται σε δύο (2) Κεφάλαια.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1 έως 22), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή», ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα οργάνωσης, στελέχωσης και λειτουργίας του ελεγκτικού μηχανισμού, με αρμοδιότητα τον έλεγχο της αγοράς, ιδίως στον τομέα του παρεμπορίου και των παραποιημένων/απομιμητικών προϊόντων. Ειδικότερα: Με τα άρθρα 1 και 2 οριοθετείται ο σκοπός του παρόντος και τίθενται οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή του, με το άρθρο 3 συνιστάται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς εφεξής (ΔΙ.Μ.Ε.Α.), η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό, και με το άρθρο 4 ορίζονται η αποστολή της (αντιμετώπιση του παράνομου εμπορίου και της παράνομης απομίμησης προϊόντων, αλλά και, γενικότερα,

2

διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών), καθώς και οι επιχειρησιακοί της στόχοι (διενέργεια ελέγχων και εποπτεία της αγοράς στους ανωτέρω τομείς, εκπόνηση μελετών και συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς). Με το άρθρο 5 γίνεται ενδεικτική απαρίθμηση των φορέων με τους οποίους συνεργάζεται επιχειρησιακά η ΔΙ.Μ.Ε.Α. Με το άρθρο 6 θεσπίζεται θέση Διοικητή της ΔΙ.Μ.Ε.Α., ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για θητεία τριών (3) ετών, με δυνατότητα ισόχρονης ανανέωσης, με τα άρθρα 7-10 ορίζεται η εσωτερική διάρθρωση της ΔΙ.Μ.Ε.Α. και προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες των αντίστοιχων υπηρεσιών, το άρθρο 11 ρυθμίζει θέματα επιλογής προϊσταμένων στις υπηρεσίες της ΔΙ.Μ.Ε.Α., και τα άρθρα 12-14 καθορίζουν τη στελέχωσή τους, τη δημιουργία Μητρώου Ελεγκτών, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση του υπηρετούντος προσωπικού. Με το άρθρο 15 θεσπίζεται η εικοσιτετράωρη λειτουργία της ΔΙ.Μ.Ε.Α. και η δυνατότητα των ελεγκτών, ελλείψει οδηγών, να οδηγούν υπηρεσιακά οχήματα, κατόπιν άδειας του Διοικητή. Το άρθρο 16 εισάγει την υποχρέωση αναγραφής στα παραστατικά διακίνησης προϊόντων και παροχής υπηρεσιών των στοιχείων που αναγράφονται στα τιμολόγια, και επιβάλλει την αναγραφή του εμπορικού σήματος που διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των επιχειρήσεων, τόσο στα τιμολόγια όσο και στα παραστατικά διακίνησης. Με το άρθρο 17 εντάσσεται η Δημοτική Αστυνομία στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο εφαρμογής του ν. 4177/2013 αναφορικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που διακινούνται, διατίθενται και παρέχονται στην ελληνική αγορά από φορείς που δραστηριοποιούνται σε κάθε είδους εμπόριο. Με το άρθρο 18 καθορίζονται εκ νέου οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση διακίνησης παράνομων απομιμητικών/παραποιημένων ή «πειρατικών» προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και για κάθε άλλη παράβαση της νομοθεσίας σχετική με τη διακίνηση προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών, και καθορίζεται η διαδικασία κατάσχεσης και καταστροφής τους. Το άρθρο 19 απαγορεύει την αδικαιολόγητη άρνηση παροχής πληροφοριών, συνεργασίας και συνδρομής στο έργο της ΔΙ.Μ.Ε.Α., και ορίζει ότι η παρακώλυσή του συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Με το άρθρο 20 εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων να τροποποιεί τον ελάχιστο αριθμό των οργανικών θέσεων του οικείου Υπουργείου που κατανέμονται στη ΔΙ.Μ.Ε.Α. Το άρθρο 21 εισάγει τελικές και μεταβατικές διατάξεις, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι η ΔΙ.Μ.Ε.Α. είναι καθολικός διάδοχος του Συντονιστικού Κέντρου Εποπτείας Αγοράς και Αντιμετώπισης Παρεμπορίου, ο Εκτελεστικός Υπεύθυνος του οποίου ορίζεται, κατά την έναρξη της λειτουργίας της ΔΙ.Μ.Ε.Α., Διοικητής για μια πλήρη θητεία. Με το άρθρο 22 καταργούνται, α-

πό την έναρξη ισχύος του παρόντος, το Συντονιστικό Κέντρο Εποπτείας Αγοράς και Αντιμετώπισης Παρεμπορίου (άρθρο 100 ν. 4497/2017) και η Διεύθυνση Ελέγχων και Παρατηρητηρίων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (άρθρο 56 π.δ. 147/2017).

Το Κεφάλαιο Β΄, υπό τον τίτλο «Λοιπές ρυθμίσεις Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή» περιλαμβάνει τα άρθρα 23-28, με τα οποία διευρύνεται η συμμετοχή μέσω τηλεδιάσκεψης με ηλεκτρονικά μέσα σε συνεδριάσεις συλλογικών οργάνων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 23), θεσπίζεται η δυνατότητα σύστασης Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρείας (Ι.Κ.Ε.) αποκλειστικά μέσω της υφιστάμενης Ηλεκτρονικής Υπηρεσίας μιας στάσης (e-ΥΜΣ), εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο, και ρυθμίζονται ζητήματα δημιουργίας ηλεκτρονικού μητρώου για το υπαίθριο εμπόριο (άρθρα 24 και 25). Επίσης, εισάγεται αναδρομική, από 1ης 1.2017, παρέκκλιση από το άρθρο 21 ν. 4172/2013 για τις αποζημιώσεις των μελών των Εθνικών Μητρώων Πιστοποιημένων Ελεγκτών και Αξιολογητών (άρθρο 26) και ορίζονται οι συνέπειες μη υποβολής οικονομικών καταστάσεων από τα υπόχρεα Επιμελητήρια (άρθρα 27 και 28).

Το Μέρος Β΄ περιλαμβάνει έξι (6) Κεφάλαια.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 29 έως 38), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την άρση διοικητικών εμποδίων», ρυθμίζονται, ιδίως, ζητήματα που σχετίζονται με το κανονιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει τη λειτουργία μονάδων παραγωγής ισοτόπων-ραδιοφαρμάκων με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας (άρθρο 29), την απονομή στο ν.π.δ.δ. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος αρμοδιότητας πιστοποίησης της τεχνικής επάρκειας φυσικών προσώπων που δραστηριοποιούνται στα εξειδικευμένα πεδία τα οποία εμπίπτουν στους σκοπούς του (άρθρο 30), και την παράταση έως τη 18η 1.2022 της προθεσμίας για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης ή λειτουργίας των Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής, και την επέκταση του μεταβατικού καθεστώτος για τη διατήρηση της χρήσης αποθηκών και σε κτήρια που βρίσκονται εντός της περιοχής (Α) του π.δ. 5/13.12.1979 (άρθρο 31). Ρυθμίζονται, επίσης, ζητήματα οικονομικής διαχείρισης της Ανώνυμης Εταιρείας υπό την επωνυμία «Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης Α.Ε. - Ε.ΣΥ.Δ. Α.Ε.» και του νομικού προσώπου υπό την επωνυμία «Εθνικό Σύστημα Υποδομών Ποιότητας», καθολικού διαδόχου της Ανώνυμης Εταιρείας υπό την επωνυμία «Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης Α.Ε. - ΕΛ.Ο.Τ. Α.Ε.» (άρθρο 32), παρέχεται παράταση στην προθεσμία ολοκλήρωσης της τεχνικής ανα-

συγκρότησης των ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων, όπως και, κατόπιν αιτήματος, παράταση δέκα (10) μηνών για προθεσμίες που έχουν τεθεί διά του ν. 3982/2011 και του ν. 4302/2014 (άρθρο 33). Καθορίζονται, εξ άλλου, εκ νέου, όροι για τη χορήγηση και θεώρηση άδειας για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας της κατασκευής, συντήρησης και επισκευής υδραυλικών εγκαταστάσεων και της επαγγελματικής δραστηριότητας του χειρισμού μηχανημάτων τεχνικών έργων (άρθρο 34), και συνιστάται «Ενιαίο Μητρώο Ανελκυστήρων», υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματεία Βιομηχανίας, στο οποίο καταχωρίζονται όλοι οι εγκατεστημένοι ανελκυστήρες, ανεξαρτήτως του έτους κατασκευής ή εγκατάστασής τους (άρθρο 35). Ορίζεται, επίσης, ότι η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων είναι αρμόδια για την πραγματοποίηση και την εποπτεία εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - RIS3», (άρθρο 36), καθορίζεται η ανάπτυξη «Συστήματος Τεχνικής Υποστήριξης της λειτουργίας του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Άσκησης Αδειοδοτήσεων και Ελέγχων (ΟΠΣ-ΑΔΕ)» μέσω του οποίου υποστηρίζονται όλες οι διαδικασίες γνωστοποίησης και έγκρισης όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως και ο προγραμματισμός και η πραγματοποίηση των διαδικασιών ελέγχου των δραστηριοτήτων και των προϊόντων (άρθρο 37), και ορίζονται υπό κατάργηση διατάξεις (άρθρο 38).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 39 έως 45), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα», ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα των εταιρειών που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (άρθρο 39), παρατείνονται, εκ νέου, οι προθεσμίες ολοκλήρωσης επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις των ν. 3299/2004 και 3908/2011 (άρθρο 40), και ορίζεται ότι οι αθλητικές εγκαταστάσεις εντάσσονται στο εξής στις διατάξεις του ν. 4399/2016 (άρθρο 41). Ρυθμίζονται, επίσης, στο πλαίσιο επενδυτικών σχεδίων, ζητήματα περικοπής, δαπανών για μηχανολογικό εξοπλισμό (άρθρο 42), και ζητήματα φορολογικών κινήτρων για τις επενδύσεις που χαρακτηρίζονται ως στρατηγικές, όπως και των προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό αυτό, ζητήματα επέκτασης της δυνατότητας πραγματοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων, όχι μόνον επί ακινήτων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, αλλά και επί εκτάσεων με μικτό καθεστώς ιδιοκτησίας (δημόσιων και ιδιωτικών) (άρθρο 43), καθώς και ζητήματα επιστροφής εγγυητικών επιστολών που υποβάλλονται από ναυτιλιακές επιχειρήσεις μετά την ανάκληση της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (άρθρο 44), και, τέλος, διατάξεις (άρθρο 45).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ´ (άρθρα 46 έως 56), υπό τον τίτλο «Διατάξεις για την έρευνα και την καινοτομία», θεσπίζονται ιδίως οι ακόλουθες ρυθμίσεις: Αυξάνεται, από 1ης 9.2020 το ποσοστό έκπτωσης των δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων (άρθρο 46 σε συνδυασμό με το άρθρο 55), ιδρύεται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (άρθρο 47), προστίθενται η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και η ΔΙ.Μ.Ε.Α. στους φορείς στους οποίους η φορολογική αρχή μπορεί να αποκαλύπτει στοιχεία και πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση της κατά την άσκηση των καθηκόντων της και αφορούν επιχειρήσεις που υποβάλλουν αίτηση για εγγραφή ή είναι ήδη εγγεγραμμένες στο Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων (άρθρο 48), παρέχονται φορολογικά κίνητρα σε επενδυτές που εισφέρουν κεφάλαια στις νεοφυείς επιχειρήσεις και, παράλληλα, τις υποστηρίζουν με τεχνογνωσία (άρθρο 49), επιδιώκεται η θέσπιση δικαιώματος πρόσθετης αμοιβής ερευνητών από την αξιολόγηση προτάσεων ή έργων (άρθρο 50) και καθιερώνεται η δυνατότητα συνεδρίασης των επιτροπών του άρθρου 24 ν. 4310/2014 μέσω τηλεδιάσκεψης (άρθρο 51). Επίσης, προστίθεται το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής στους κύριους δικαιούχους χρηματοδότησης από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (άρθρο 52), απαλλάσσονται οι υποτροφίες του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας από φόρο, κράτηση ή ασφαλιστική εισφορά (άρθρο 53), θεσπίζονται ρυθμίσεις για τη βιβλιοθήκη του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (άρθρο 54), καθώς και μεταβατικές (άρθρο 55) διατάξεις, και ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις (ιδίως, κατάργηση της ετήσιας επιχορήγησης του Ινστιτούτου Έρευνας Βυζαντινού Πολιτισμού από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, άρθρο 56).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ´ (άρθρο 57), υπό τον τίτλο «Διατάξεις Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας», διευρύνονται οι σκοποί του Οικονομικού Επιστημονικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (εφεξής Ο.Ε.Ε.), ιδίως ως προς τη δυνατότητα ίδρυσης ή συμμετοχής σε αστικές μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρείες με σκοπούς συναφείς προς τους σκοπούς του, και αυξάνεται το ύψος του προστίμου που μπορεί να επιβάλει το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ο.Ε.Ε.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε´ (άρθρα 58 έως 63), υπό τον τίτλο «Διατάξεις για το ΕΣΠΑ και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα», εισάγονται ιδίως οι ακόλουθες ρυθμίσεις: Ορίζεται ότι η μη καταχώριση πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα έργα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 δεν επηρεάζει τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την επιλεξιμότητα των σχετικών

6

δαπανών, εφόσον τα ανωτέρω στοιχεία καταχωρισθούν εντός δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος (άρθρο 60), παρατείνεται η προθεσμία συμμόρφωσης για πληρωμές που βαρύνουν τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής έως την 31ή12.2020, ορίζεται ότι πληρωμές που έχουν διενεργηθεί, από την 1η 4.2019 έως την έναρξη ισχύος του παρόντος εκτός του συστήματος πληρωμών της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής δεν πάσχουν εξ αυτού του λόγου και ότι παράγουν τα έννομα αποτελέσματά τους (άρθρο 61), και θεσπίζονται επιμέρους ρυθμίσεις για θέματα δημοσιονομικών διορθώσεων, κρατικών ενισχύσεων, πληρωμών, επαληθεύσεων και διασύνδεσης πληροφοριακών συστημάτων (άρθρο 63).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ΄ (άρθρα 64 έως 65), υπό τον τίτλο «Λοιπές διατάξεις», ρυθμίζονται θέματα δαπανών μίσθωσης του κτηρίου που βρίσκεται επί των οδών Κορνάρου 1 και Ερμού (άρθρο 64) και ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

Β. Συναφώς επισημαίνονται τα εξής: Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) για το έτος 2020, η απώλεια εσόδων για τα κράτη μέλη από την άμεση και έμμεση φορολογία, καθώς και τη μη καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης από τους παράνομους παραγωγούς παραποιημένων/απομιμητικών προϊόντων ανέρχεται σε 15 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως (https://www.opi.gr/images/various/2020_Status_Report_on_IPR_infringement_en.pdf, σελ. 6). Στην Ελλάδα, «η αξία της απώλειας πωλήσεων στον συγκεκριμένο τομέα ανήλθε», κατά την ίδια Έκθεση, «στο 25,8 %, ήτοι σε 319 εκατομμύρια EUR σε ετήσια βάση, καταγράφοντας αύξηση ύψους 85 εκατομμυρίων EUR σε σύγκριση με την προηγούμενη εκτίμηση» (https://www.opi.gr/images/various/2020_Status_Report_on_IPR_infringement_pr_greece.pdf).

Όπως ορίζεται στην Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 1), «Η παράλληλη λειτουργία της Διεύθυνσης Ελέγχων και Παρατηρητηρίων της Γενικής Διεύθυνσης Αγοράς του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του συλλογικού οργάνου με την ονομασία «Συντονιστικό Κέντρο Εποπτείας Αγοράς και Αντιμετώπισης Παρ[α]εμπορίου» (ΣΥΚΕΑΑΠ) έχει προκαλέσει σύγχυση ως προς τις αρμοδιότητες των οργάνων αυτών». Τα ως άνω όργανα συγχωνεύονται στη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς. Παράλληλα, όπως τονίζεται στην Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 1-2), το υπό ψήφιση νομοσχέδιο έχει ως γενικότερο αντικείμενο «την προστασία της εσωτερικής αγοράς, μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας, της προστα-

σίας του καταναλωτή από επικίνδυνα και παράνομα αγαθά και υπηρεσίες που διακινούνται και προσφέρονται στην εσωτερική αγορά, της ενίσχυσης της εθνικής ασφάλειας μέσω της καταπολέμησης των παράνομων κυκλωμάτων εμπορίας και διακίνησης αγαθών και υπηρεσιών, της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, της δημιουργίας υπεραξίας των εμπορικών σημάτων, της αύξησης των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων και της αύξησης των δημοσίων εσόδων».

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

α) Μετά την παράγραφο 2 του άρθρου ακολουθεί, προφανώς εκ παραδρομής, και πάλι παράγραφος 2. Η παράγραφος αυτή πρέπει να αναριθμηθεί σε 3.

β) Σε ό,τι αφορά τους ορισμούς του ανωτέρω άρθρου για «τα απομιμητικά/παραποιημένα προϊόντα» και τη «διανοητική ιδιοκτησία» επισημαίνεται ότι ορισμοί για τους ίδιους όρους περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 2013 σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ L 181/15). Στους ορισμούς του Κανονισμού παραπέμπει το άρθρο 18 του νομοσχεδίου, επισημαίνεται, όμως, ότι δεν ταυτίζονται με τους ορισμούς που υιοθετούνται στο άρθρο 2 του νομοσχεδίου.

2. Επί του άρθρου 3

Η προτεινόμενη διάταξη ορίζει ότι «Στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων συστήνεται «Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς», στο εξής ΔΙ.Μ.Ε.Α., η οποία αποτελεί αυτοτελή Μονάδα που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, έχει την έδρα της στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή και υποστηρίζεται διοικητικά και οικονομικά από τις οριζόντιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων». Η Αιτιολογική Έκθεση αναφέρει σχετικά ότι η ΔΙ.Μ.Ε.Α. «αποτελεί αυτοτελή Υπηρεσία και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων».

Εν προκειμένω προτείνεται, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, η αντικατάσταση του όρου «αυτοτελής Μονάδα» από τον όρο «Αυτοτελής Υπηρεσία». Επίσης, χρήζει διευκρίνισης το διοικητικό επίπεδο λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας, δηλαδή αν λειτουργεί, π.χ. σε επίπεδο Γενικής Διεύ-

θυσης, δεδομένου ότι συγκροτείται και από Διευθύνσεις (άρθρο 7), ώστε να αποφευχθούν λειτουργικές ασάφειες.

3. Επί του άρθρου 18

α) Η ανωτέρω διάταξη παραπέμπει, με αναφορά που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 9 του αντικαθιστάμενου με αυτή άρθρου 11 ν. 3377/2005, στον «Κανονισμό 1383/2003/ΕΚ», ο οποίος, όμως, έχει καταργηθεί από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 2013 σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ L 181/15). Συνεπώς, η παραπομπή πρέπει να γίνει στον νέο Κανονισμό.

β) Περαιτέρω, σύμφωνα με την αντικαθιστάμενη με το άρθρο 18 του νομοσχεδίου παράγραφο 7 (γ) του άρθρου 11 ν. 3377/2005, επί κατασχέσεως απομιμητικών προϊόντων, το ελεγκτικό όργανο κοινοποιεί στον εκπρόσωπο ή αντίκλητο του δικαιούχου του συγκεκριμένου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας αντίγραφο του πρωτοκόλλου της κατάσχεσης, μαζί με ληφθέν δείγμα των κατασχεθέντων εμπορευμάτων, εντός δύο εργάσιμων ημερών από την έκδοση του πρωτοκόλλου κατάσχεσης. Εν συνεχεία, σύμφωνα με την αντικαθιστάμενη με το ανωτέρω άρθρο παρ. 7 (δ) του άρθρου 11 ν. 3377, η αρμόδια Αρχή, μετά από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, και εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία έκδοσης του πρωτοκόλλου κατάσχεσης, «εκδίδει πόρισμα περί της παραβίασης ή μη των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο βασίζεται στη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα του δικαιούχου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας». Συναφώς, για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να προβλεφθεί συγκεκριμένη προθεσμία (προ της εκπνοής του δεκαπενθημέρου), εντός της οποίας ο δικαιούχος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας υποχρεούται να υποβάλει τη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονά του. Τέλος, σύμφωνα με τη ρύθμιση της περίπτωσης (στ) της παρ. 7 της ίδιας αντικαθιστάμενης διάταξης, σε περίπτωση που το πόρισμα της αρμόδιας Αρχής αποφαίνεται ότι υφίσταται παραβίαση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, το πόρισμα αυτό κοινοποιείται στον κάτοχο των απομιμητικών προϊόντων και, εντός τριών εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση, τα κατασχεθέντα εμπορεύματα καταστρέφονται με μέριμνα της αρμόδιας Αρχής, με έκδοση σχετικού πρωτοκόλλου. Δεδομένης της ύπαρξης έννομου συμφέροντος του δικαιούχου των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας να γνωρίζει αν, εν τέλει, έλαβε χώρα παραβίαση των δικαιωμάτων του επί τη βάσει και της γνωμοδότησης που έχει χορηγήσει στην Αρχή ο πραγματο-

γνώμονάς του, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο, το πόρισμα της Αρχής να κοινοποιείται και στον δικαιούχο των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία προσβάλλονται.

4. Επί του άρθρου 29

Διά των διατάξεων του άρθρου 29 αποσαφηνίζεται το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις διαδικασίες χορήγησης άδειας για την εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων παραγωγής ισοτόπων - ραδιοφαρμάκων με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.

Σημειώνεται συναφώς ότι, όπως έχει κριθεί από τη νομολογία, η απαίτηση του νόμου για προηγούμενη λήψη άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας συνιστά θεμιτό περιορισμό της επαγγελματικής ελευθερίας (πρβλ. ΣτΕ 500/2010, 1720/2010, ειδικά ως προς τη χορήγηση άδειας σκοπιμότητας για την εγκατάσταση και λειτουργία μηχανημάτων παραγωγής ιοντιζουσών ακτινοβολιών για ιατρικούς σκοπούς).

5. Επί του άρθρου 31 παρ. 2

Διά της παραγράφου 2 του άρθρου 31 τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του ν. 4302/2014, κατά τρόπον ώστε το μεταβατικό καθεστώς που ισχύει για τη διατήρηση της εγκατάστασης και λειτουργίας Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής σε νομίμως υφιστάμενα κτήρια που βρίσκονται σε περιοχές Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) οι οποίες έχουν χαρακτηρισθεί ως γεωργική γη, να καταλαμβάνει στο εξής και κτήρια που βρίσκονται και εντός της περιοχής (Α) του π.δ. 5/13.12.1979 (ειδικά καθορισμένης περιοχής του νομού Αττικής, κείμενης εκτός ρυμοτομικών σχεδίων, όπου επιτρέπεται η ανέγερση μόνον κτηνοτροφικών κτηρίων, πτηνοτροφικών κτηρίων, γεωργικών αποθηκών, θερμοκηπίων, υδατοδεξαμενών, δεξαμενών, αντλητικών εγκαταστάσεων, φρεατίων και κατοικιών). Η αρχική μεταβατική ρύθμιση είχε εισαχθεί διά του ν. 4605/2019 (άρθρο 99 παρ. 7).

Σύμφωνα με τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης, «Κατ' εξαίρεση, για χρονικό διάστημα έως είκοσι (20) ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος επιτρέπεται η εγκατάσταση και λειτουργία Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής, χωρίς δικαίωμα κτιριακής επέκτασης, σε νόμιμα υφιστάμενα κτίρια που βρίσκονται (...) στην περιοχή (Α) του π.δ. 5/13.12.1979 (Δ' 707), όπου ασκούνται δραστηριότητες αποθήκευσης τουλάχιστον μια πενταετία πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος».

Παρατηρείται ότι, υπό την ως άνω διατύπωση, έχει εισαχθεί χρονικό σημείο που διαδραματίζει κρίσιμο, για την ορθή εφαρμογή της ρύθμισης, ρόλο (η «έναρξη ισχύος του παρόντος»), διότι, με αφετηρία αυτό το χρονικό ση-

μείο, όχι μόνον υπολογίζεται η συνολική διάρκεια ισχύος της μεταβατικής ρύθμισης, αλλά διαπιστώνεται και η τυχόν πλήρωση προϋπόθεσης για την υπαγωγή στη ρύθμιση. Μολονότι, όμως, ότι το εν λόγω χρονικό σημείο ήταν, κατά τη θέσπιση της αρχικής ρύθμισης, αναμφίβολα ο χρόνος έναρξης ισχύος του ν. 4605/2019, δεν είναι βέβαιο ότι θα παραμείνει το ίδιο και μετά την έναρξη ισχύος, ως νόμου, του υπό ψήφιση νομοσχεδίου.

Στο πλαίσιο αυτό, προς αποφυγή παρερμηνειών κατά την εφαρμογή της διάταξης, χρήζει διευκρίνισης αν το ως άνω χρονικό σημείο της έναρξης ισχύος του «παρόντος νόμου» ταυτίζεται με την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου ή αν η νέα ρύθμιση εντάσσεται με αναδρομική ισχύ στην ως άνω μεταβατική διάταξη.

6. Επί του άρθρου 36

Με τις διατάξεις του άρθρου 36 ορίζεται ότι αρμόδια για την πραγματοποίηση και την εποπτεία εφαρμογής της «Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης» (RIS3) είναι η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Επισημαίνεται ενημερωτικά ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης 12.2013 «περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006» (ΕΕ L 347 της 20ής 12.2013, σελ. 320 επ.), ως «στρατηγική της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» νοούνται «οι στόχοι και οι κοινοί στόχοι που κατευθύνουν τη δράση των κρατών μελών και της Ένωσης και οι οποίοι ορίζονται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17 Ιουνίου 2010 ως παράρτημα Ι (Νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση, πρωταρχικοί στόχοι της ΕΕ), στη σύσταση του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2010 (21) και στην απόφαση 2010/707/ΕΕ του Συμβουλίου (22), καθώς και οποιαδήποτε αναθεώρηση τέτοιων ποσοτικών και άλλων κοινών στόχων», ενώ ως «στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης» νοούνται οι «εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας που θέτουν προτεραιότητες με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, μέσω της ανάπτυξης και αντιστοίχισης των ισχυρών σημείων της έρευνας και καινοτομίας με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, για την αξιοποίηση νέων

ευκαιριών και των εξελίξεων της αγοράς με τρόπο συνεκτικό, αποφεύγοντας την επανάληψη και τον κατακερματισμό των προσπαθειών· η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης μπορεί να λάβει τη μορφή ενός εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής έρευνας και καινοτομίας (E&K) ή να περιλαμβάνεται σε αυτό» (βλ. άρθρο 1 του Κανονισμού). Ορίζεται, εξ άλλου, ότι «[τ]α κράτη μέλη αναπτύσσουν εθνικές ή/και περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για την “έξυπνη εξειδίκευση”, σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, κατά περίπτωση. Αυτές οι στρατηγικές μπορούν να έχουν τη μορφή ή ενός εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής έρευνας και καινοτομίας για την “έξυπνη εξειδίκευση” ή να περιλαμβάνονται σε αυτό. Οι στρατηγικές έξυπνης ειδικεύσεως αναπτύσσονται μέσω της συμμετοχής εθνικών ή περιφερειακών διαχειριστικών αρχών και ενδιαφερόμενων φορέων, όπως είναι τα πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο κλάδος και οι κοινωνικοί εταίροι, σε μια επιχειρηματική διαδικασία ανακάλυψης» (βλ. Παράρτημα Ι του Κανονισμού, υπό 4.3.)

Σύμφωνα, εξ άλλου, με την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, της 18ης 7.2017 (COM(2017) 376 final) για την «Ενίσχυση της καινοτομίας στις περιφέρειες της Ευρώπης: στρατηγικές για μια ανθεκτική, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», «[ο]ι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης στόχο έχουν να δώσουν τη δυνατότητα στις περιφέρειες να μετατρέψουν τις ανάγκες τους, τα δυνατά τους σημεία και τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα σε εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες. Επιδιώκουν να δοθεί προτεραιότητα στις δημόσιες επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας μέσω μιας προσέγγισης από τη βάση προς τα πάνω για τον οικονομικό μετασχηματισμό των περιφερειών, αξιοποιώντας τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα και προωθώντας τις ευκαιρίες της αγοράς σε νέες διαπεριφερειακές και ευρωπαϊκές αξιακές αλυσίδες. Βοηθούν τις περιφέρειες να προβλέπουν, να σχεδιάζουν και να παρακολουθούν τη διαδικασία του οικονομικού τους εκσυγχρονισμού» (Ανακοίνωση, υπό 2.). Τονίζεται, ειδικότερα, στην εν λόγω Ανακοίνωση ότι, «για να επιτευχθεί ο στόχος [της ικανότητας της Ευρώπης να προωθηθεί νέα μοντέλα ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο, «[με στόχευση] σε επενδύσεις σε καινοτόμους τομείς με σημαντικό δυναμικό ανάπτυξης και υψηλή προστιθέμενη αξία»] έχουν προσδιορισθεί τέσσερις προκλήσεις οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν: περαιτέρω μεταρρύθμιση των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας στο εσωτερικό των περιφερειών· αύξηση της συνεργασίας στον τομέα των επενδύσεων στην καινοτομία μεταξύ των πε-

ριφερειών· ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας ως μοχλού ανάπτυξης στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και στις περιφέρειες που βρίσκονται σε βιομηχανική μετάβαση· συντονισμός των συνεργειών και της συμπληρωματικότητας των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ» (Ανακοίνωση, υπό 3).

7. Επί του άρθρου 40

Διά των διατάξεων του άρθρου 40 καθορίζονται εκ νέου όροι υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων στο καθεστώς ενισχύσεων, όπως, μεταξύ άλλων, η ένταξη σε καθεστώς ενίσχυσης των κτηρίων που έχουν ανεγερθεί επί γηπέδου που έχει μισθωθεί από ιδιωτικό φορέα, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, και η ένταξη στις «επιλέξιμες δαπάνες» της αγοράς μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, ανεξαρτήτως της παλαιότητάς τους.

Παρατηρείται συναφώς ότι, όπως έχει επισημανθεί και σε άλλες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας (βλ., λ.χ., έκθεση της 13ης 6.2016 επί του νομοσχεδίου «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις» – ν. 4399/2016), σύμφωνα με το άρθρο 107 παρ. 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣυνθΛΕΕ), «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως». Εξ άλλου, κατά την παράγραφο 3 του ανωτέρω άρθρου, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, καθώς και των περιοχών που αναφέρονται στο άρθρο 349, [λαμβανομένης] υπόψη της [ς] διαρθρωτικής [ς], οικονομική [ς] και κοινωνική [ς] τους κατάστασης [ς]» και «γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον».

Δεδομένου ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων πρέπει να ελέγχονται, τα κράτη μέλη, σύμφωνα προς το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣυνθΛΕΕ, υποχρεούνται να κοινοποιούν εκ των προτέρων στην Επιτροπή, προς υποβολή παρατηρήσεών της, κάθε σχέδιο όχι μόνον για τη χορήγηση τέτοιου είδους ενι-

σχύσεων, αλλά και για την τροποποίησή τους. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι αυτό «δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά (...) κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται (...)». Σε κάθε περίπτωση, το «ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση». Αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι ορισμένες χορηγηθείσες κρατικές ενισχύσεις είναι ασύμβατες με την κοινή αγορά, έχει αρμοδιότητα να υποχρεώσει το κράτος μέλος να αναζητήσει τις ενισχύσεις αυτές από τους εξ αυτών ωφεληθέντες, ώστε να επαναφερθούν τα πράγματα στην πρότερη κατάσταση, σκοπός που επιτυγχάνεται εφόσον οι επίμαχες ενισχύσεις (αυξημένες, ενδεχομένως, με τόκους υπερημερίας) επιστραφούν από τις επιχειρήσεις που τις έλαβαν (βλ., λ.χ., απόφαση ΔΕΚ 29.4.2004, C-277/00, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψ. 73-75, βλ., επίσης, ΣΤΕ 2218/2018).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, εξ άλλου, έχει δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ορίζει εξαιρέσεις (μέσω της έγκρισης κανονισμών εξαιρέσεων κατά κατηγορίες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων), και κατ' αυτόν τον τρόπο να θεωρεί ότι ειδικές κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά και απαλλάσσονται από την εκ των προτέρων κοινοποίηση. Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο 107 παρ. 3 της ΣυνθΛΕΕ, συμβατές με την εσωτερική αγορά μπορούν να θεωρηθούν ορισμένες μορφές ενισχύσεων σε ορισμένες περιφέρειες. Οι ενισχύσεις αυτού του είδους αποκαλούνται περιφερειακές ενισχύσεις και στοχεύουν στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ο Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός (Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014) περιλαμβάνει συγκεκριμένες διατάξεις για τον ορισμό των προϋποθέσεων υπό τις οποίες τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων είναι συμβατά με την κοινή αγορά και απαλλάσσονται από την κοινοποίηση (βλ. αντί άλλων Α. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2η έκδ., 2018, σελ. 754 επ.).

8. Επί του άρθρου 44

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ρυθμίζονται ζητήματα επιστροφής ή κατάπτωσης εγγυητικών επιστολών που έχουν εκδοθεί υπέρ ναυτιλιακών επιχειρήσεων οι οποίες έχουν υπαχθεί στο άρθρο 25 του ν. 27/1975, μετά την ανάκληση της απόφασης υπαγωγής τους. Ορίζεται δε ότι η «τραπεζική εγγύηση δεν επιστρέφεται μετά από την ανάκληση της απόφασης υπαγωγής της επιχείρησης στις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 27/1975 και καταπίπτει υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σε περίπτωση που υπάρχει οποιαδήποτε παράβαση των όρων της απόφασης υπαγωγής, για την οποία δεν έχει επιβλη-

θεί η σχετική κύρωση και υπό την προϋπόθεση ότι η διαπίστωση της παράβασης και η αποστολή του έγγραφου της Υπηρεσίας προς την επιχείρηση για υποβολή έκθεσης απόψεων επ' αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 4 του α.ν. 378/1967 (Α' 82), έχουν γίνει ή θα γίνουν το αργότερο εντός οκτώ (8) ετών από τη δημοσίευση της απόφασης ανάκλησης».

Με την ΣτΕ 1738/2017 (Ολομ.) έχει, μεταξύ άλλων, κριθεί ότι «η αρχή της ασφάλειας του δικαίου, η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος [...] και ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου [...], επιβάλλει, ιδίως, τη σαφήνεια και την προβλέψιμη εφαρμογή των εκάστοτε θεσπιζομένων κανονιστικών ρυθμίσεων [...] και πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, όταν πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους, όπως είναι οι διατάξεις που προβλέπουν την επιβολή επιβαρύνσεων υπό την μορφή φόρων, τελών, εισφορών και οποιασδήποτε φύσεως κυρώσεων για παράβαση των σχετικών διατάξεων [...]. Ειδικότερα, η ως άνω θεμελιώδης αρχή, η οποία εξυπηρετεί σκοπούς δημοσίου συμφέροντος, επιτάσσει η κατάσταση του διοικουμένου, όσον αφορά την εκ μέρους του τήρηση των κανόνων της σχετικής με τις ανωτέρω επιβαρύνσεις νομοθεσίας, να μη μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβόλω. Συνεπώς, για την επιβολή επιβαρύνσεων, υπό την μορφή φόρων, τελών, εισφορών και σχετικών κυρώσεων, απαιτείται να προβλέπεται προθεσμία παραγραφής, η οποία, προκειμένου να εκπληρώνει τη συνιστάμενη στη διασφάλιση της ως άνω αρχής λειτουργία της, πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων και η διάρκειά της να είναι επαρκώς προβλέψιμη από τον διοικουμένο, μετά δε την λήξη της να μην είναι πλέον δυνατή η επιβολή εις βάρος του διοικουμένου ούτε της σχετικής οικονομικής επιβαρύνσεως (φόρου, τέλους, εισφοράς) ούτε οποιασδήποτε σχετικής κυρώσεως. Για να είναι δυνατή δε η (εκ των προτέρων) πρόβλεψη της διάρκειας της παραγραφής, πράγμα που συμβάλλει και στην δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης των διοικουμένων προς την Διοίκηση, αλλά και το κράτος γενικότερα, η λήξη της παραγραφής πρέπει να προσδιορίζεται στο νόμο συγκεκριμένα, εν αναφορά με συγκεκριμένο χρονικό σημείο, και να μην εξαρτάται από ενέργειες δημοσίας αρχής (π.χ. από έκδοση ή κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή από το ύψος του ποσού, στο οποίο η Διοίκηση θα προσδιορίσει τις υποχρεώσεις του διοικουμένου). Εξάλλου, η παραγραφή πρέπει να έχει, συνολικά, εύλογη διάρκεια, δηλαδή να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας [...]. Αυτά δε

προς τον σκοπό α) να είναι μεν δυνατή η άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου για την εξακρίβωση της εκ μέρους των διοικουμένων τηρήσεως των ως άνω οικονομικών υποχρεώσεών τους, χωρίς όμως να ενθαρρύνεται η απραξία των αρμοδίων διοικητικών αρχών, την οποία ενθαρρύνει η μεγάλη διάρκεια του χρόνου της παραγραφής ή η δυνατότητα της εκ των υστέρων, και ιδίως πλησίον του χρόνου λήξεώς της, παρατάσεώς της, β) να μην αφήνονται οι διοικούμενοι έκθετοι αφενός μεν σε μακρά περίοδο ανασφάλειας δικαίου - που αποτελεί [...] παράγοντα αποτρεπτικό για τον προγραμματισμό και την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων, με ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις για την ανάπτυξη και, γενικότερα, την εθνική οικονομία, ιδιαιτέρως μάλιστα σε περιόδους οικονομικής κρίσεως, σε βλάβη του δημοσίου συμφέροντος - και αφετέρου στον κίνδυνο να μην είναι πλέον σε θέση, μετά την παρέλευση μακρού χρόνου από το γεγονός που γεννά την σχετική οικονομική υποχρέωση και την κτήση του διαφυγόντος την υποχρέωση αυτή περιουσιακού οφέλους, να αμυνθούν προσηκόντως έναντι σχετικού ελέγχου, αλλά και να αντιμετωπίσουν τις προκύπτουσες από τον έλεγχο αυτό οικονομικές υποχρεώσεις, είτε οι ίδιοι είτε, πολύ περισσότερο, οι αναλαβόντες, κατά νόμο, συνεπεία κληρονομικής ή οιονεί καθολικής διαδοχής (πιθανής σε περίπτωση που ο χρόνος της παραγραφής είναι μεγάλος), τις υποχρεώσεις τους από φόρους, τέλη, εισφορές και συναφείς κυρώσεις, ιδιαιτέρως, μάλιστα, σε περίπτωση που επιβάλλονται ταυτοχρόνως οικονομικές επιβαρύνσεις για περισσότερα έτη, και γ) να μην αφήνεται το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου έκθετο στον κίνδυνο αδυναμίας είσπραξης τυχόν βεβαιουμένων, μετά την πάροδο μακρού χρόνου από την γένεση των σχετικών υποχρεώσεων, ποσών φόρων, τελών, εισφορών και σχετικών κυρώσεων, λόγω της ενδεχομένως εν τω μεταξύ επελθούσης επιδεινώσεως της οικονομικής καταστάσεως των διοικουμένων και της εκ μέρους τους απωλείας του περιουσιακού οφέλους, που απέκτησαν μη εκπληρώνοντας εμπροθέσμως τις εν λόγω υποχρεώσεις τους [...]. Εξάλλου, η Διοίκηση, διαθέτουσα προδήλως περιορισμένο αριθμό καταλλήλως εκπαιδευμένου προσωπικού, ικανού να αξιολογήσει τα προκύπτοντα με βάση τις σύγχρονες μεθόδους ελέγχου στοιχεία, και επιβαρυμένη με την υποχρέωση ταυτοχρόνου ελέγχου τόσο παλαιών υποθέσεων, [...] όσο και νέων υποθέσεων, διατρέχει τον κίνδυνο να επικεντρώνει την προσοχή της στη διενέργεια ελέγχων αφορώντων στις παραμένουσες σε εκκρεμότητα υποθέσεις παρελθόντων ετών, με συνέπεια να μην είναι σε θέση να ασκήσει επικαίρως ελέγχους για την εξακρίβωση τηρή-

σεως της ήδη ισχυούσης νομοθεσίας, οι οποίοι (έλεγχοι) θα ήταν ενδεχομένως και περισσότερο αποτελεσματικοί και λυσιτελείς και θα συνέβαλαν στην εμπέδωση στους διοικουμένους της συνειδήσεως για την εκπλήρωση των σχετικών με φόρους, τέλη και εισφορές υποχρεώσεων τους, που απορρέουν από ισχύουσες διατάξεις, σε χρόνο που θα έχουν και τη δυνατότητα να συμμορφωθούν και να αποφύγουν την επανάληψη ενδεχομένων παραβάσεων και, επομένως, και την επιβολή κυρώσεων, καθώς και να αποφύγουν τη συσσώρευση οικονομικών επιβαρύνσεων πολλών ετών».

Υπό το φως της ανωτέρω νομολογίας, η θέσπιση προθεσμίας παραγραφής χρονικής διάρκειας οκτώ ετών για την επιβολή της κύρωσης της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής, η οποία, μάλιστα, δεν άρχεται από τον χρόνο τέλεσης της παράβασης, αλλά από τον χρόνο δημοσίευσης της απόφασης ανάκλησης της υπαγωγής της ναυτιλιακής επιχείρησης στις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 27/1975, δηλαδή από χρονικό σημείο που μπορεί να είναι πολύ μεταγενέστερο του χρόνου διάπραξης της παράβασης, δεν φαίνεται να συνιστά εύλογο χρόνο παραγραφής και, ως εκ τούτου, δεν παρίσταται σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας.

Περαιτέρω, με την προτεινόμενη παράγραφο 3 ορίζεται ότι «η εγγυητική επιστολή καταπίπτει ολικά υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου εφόσον η επιχείρηση ή το προσωπικό της δεν έχουν εκπληρώσει ή δεν εκπληρώσουν τις κάθε είδους υποχρεώσεις τους προς το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς, εντός δύο (2) μηνών από την ανάκληση της απόφασης υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 27/1975. Για τη διαπίστωση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της, η επιχείρηση οφείλει εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης ανάκλησης, να υποβάλει αιτήσεις στις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές, προκειμένου να διενεργηθούν οι απαιτούμενοι έλεγχοι και να λάβει σχετικά πιστοποιητικά». Ακολουθώντας, με την παράγραφο 4 ορίζεται ότι η «μη εμπρόθεσμη υποβολή των αιτήσεων για έκδοση των πιστοποιητικών καθώς και η μη προσκόμιση αυτών στη Διεύθυνση Κεφαλαίων Εξωτερικού του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το αργότερο εντός ενός (1) έτους από τη δημοσίευση της απόφασης ανάκλησης της υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 27/1975, συνιστούν λόγο ολικής κατάπτωσης της τραπεζικής εγγύησης. Η προθεσμία υποβολής των πιστοποιητικών παρατείνεται αυτοδικαία κατά ένα (1) έτος από την εκάστοτε λήξη αυτής, εφόσον η επιχείρηση υποβάλλει στη Διεύθυνση Κεφαλαίων Εξωτερικού του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων σχετικό αίτημα, συνοδευόμενο από βεβαιώσεις των αρμοδίων αρχών, από τις οποίες προκύπτει η

εμπρόθεσμη υποβολή της αίτησης σε αυτές καθώς και το στάδιο εξέτασής της».

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η αρχή της χρηστής διοίκησης θα επέβαλε να γίνεται η ενημέρωση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έκδοση ή μη των σχετικών πιστοποιητικών από τις ίδιες τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την έκδοσή τους, και όχι από τον διοικούμενο, υπό την επαπειλούμενη, μάλιστα, κύρωση της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής των 50.000 δολαρίων ΗΠΑ. Εξ άλλου, η μη επιστροφή της εγγυητικής επιστολής στις ανωτέρω επιχειρήσεις, για τον λόγο και μόνο ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες καθυστερούν την έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών, χωρίς από τον νόμο να προβλέπεται εύλογος χρόνος, μετά την πάροδο του οποίου, η εγγυητική επιστολή επιστρέφεται ακόμη και αν τα σχετικά πιστοποιητικά δεν έχουν εκδοθεί, δεν παρίσταται συμβατή προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, η οποία, κατά την ανωτέρω νομολογία, επιτάσσει να μη μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβόλω η κατάσταση του διοικουμένου, όσον αφορά την εκ μέρους του τήρηση των κανόνων της νομοθεσίας περί επιβολής φόρων, τελών, εισφορών και οποιασδήποτε φύσεως κυρώσεων.

9. Επί του άρθρου 49

Η χρήση του όρου «επενδυτικοί άγγελοι» στον τίτλο της ανωτέρω διάταξης συνιστά απόδοση στην ελληνική γλώσσα του αγγλικού όρου “angel investors”. Για λόγους νομοτεχνικής ορθότητας και σαφήνειας, δεδομένου ότι ο ως άνω όρος ούτε απαντά στην εθνική έννομη τάξη, ούτε προσήκει να χρησιμοποιείται κατ' ακριβή μετάφραση, προτείνεται η αντικατάστασή του με τον όρο «επενδυτές» και η επεξηγηματική προσθήκη σε παρένθεση του αγγλικού όρου “angel investors”.

10. Επί του άρθρου 50

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 135 ν. 4472/2017. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, σκοπός της τροποποίησης είναι να αποκτήσουν οι ερευνητές δικαίωμα αποζημίωσης για την αξιολόγηση προτάσεων ή έργων. Επισημαίνεται ότι η προτεινόμενη ρύθμιση, προφανώς εκ παραδρομής, επαναλαμβάνει την αντικαθιστάμενη.

11. Επί των άρθρων 60 και 61 εδ. 8'

α) Με την προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 60 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου ορίζεται ότι «Η μη καταχώρηση στο ΚΗΜΔΗΣ των απαιτούμενων από το νόμο πράξεων και στοιχείων δημοσίων συμβάσεων, που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα έργα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, δεν επηρεάζει τη νομιμότητα, την κανονικότητα και την επιλεξιμότητα των σχετικών δαπανών, εφόσον τα ανωτέρω στοιχεία καταχωρισθούν από το αρμόδιο όργανο εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Σε διαφορετική περίπτωση εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δημοσιονομικών διορθώσεων και ανακτήσεων». Όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση, «Με τη διάταξη αυτή επιτυγχάνεται αφενός ο σκοπός της καταχώρησης των στοιχείων των συμβάσεων για τη συστηματική καταγραφή και παρακολούθηση της εκτέλεσης των δαπανών τους και για την απλούστευση της διοικητικής διαδικασίας και αφετέρου η μεγιστοποίηση της απορρόφησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων της περιόδου 2014-2020». Αντίστοιχη διάταξη είχε συμπεριληφθεί στο άρθρο 4 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 παρ. 7β ν. 4386/2016 (Α' 83).

Σύμφωνα με το εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 38 ν. 4412/2016 (Α' 147) «Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων ("ΚΗΜΔΗΣ"), που συστάθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 4013/2011 στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή), έχει ως σκοπό τη συλλογή, την επεξεργασία και τη δημοσιοποίηση στοιχείων αναφορικά με τις συμβάσεις του παρόντος Βιβλίου, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικά ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές και ΚΑΑ, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ (άνευ ΦΠΑ) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης». Περαιτέρω η παρ. 8 του άρθρου 38 ν. 4412/2016 ορίζει ότι «8. Η καταχώριση δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, καθώς και η αναφορά του Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ), αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης, με την έννοια ότι η ύπαρξη ΑΔΑΜ εξομοιώνεται με δικαιολογητικό που απαιτείται κατά την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. 4270/2014 (Α' 143). Αρκεί η επίκληση του ΑΔΑΜ για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των πράξεων που καταχωρίζονται τόσο κατά τη διεκπεραίωση υποθέσεων των διοικούμενων όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Η έκδοση ξεχωριστών ΑΔΑΜ αφορά στα έγγραφα που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ». Η προτεινόμενη ρύθμιση παρέχει τη δυνατότητα της μη εφαρμογής των διαδικασιών για τη δημοσιονομική διόρθωση και την ανάκτηση, ε-

φόσον τηρηθεί η προϋπόθεση της καταχώρισης στο ΚΗΜΔΗΣ, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση δημοσιότητας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, εντός δύο μηνών από τη θέση σε ισχύ της ως άνω διάταξης. Άλλως, τίθεται ζήτημα νομιμότητας, κανονικότητας και επιλεξιμότητας των δαπανών που διενεργήθηκαν ή θα διενεργηθούν κατά τα ανωτέρω και, ιδίως, κατά παράβαση του άρθρου 38 ν. 4412/2016.

β) Περαιτέρω, το β' εδάφιο του άρθρου 61 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου ορίζει ότι «Πληρωμές που έχουν διενεργηθεί, από την 1η 4.2019 έως την έναρξη ισχύος του παρόντος, εκτός του συστήματος πληρωμών της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής (ΕΑΠ) δεν πάσχουν εξ αυτού του λόγου και παράγουν τα έννομα αποτελέσματά τους». Όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση, «προβλέπεται (...) ότι οι πληρωμές που δεν πραγματοποιήθηκαν μέσω του ως άνω συστήματος μετά τη λήξη της προθεσμίας που είχε τεθεί με την με α.π. οικ. 9235 ΕΞ 2019/11.2.2019 εγκύκλιο του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, ήτοι από την 1η 4.2019), είναι νόμιμες».

γ) Συναφώς προς τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις επισημαίνεται η πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά την οποία, η «νομιμοποίηση» δαπανών από τον νομοθέτη είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα μόνο εφόσον οι σχετικές διατάξεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης, ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά το Δικαστήριο, ο έλεγχος της συμβατότητας τυχόν «νομιμοποιητικής» δαπανών διάταξης στο Σύνταγμα (άρθρο 98 παρ. 1γ) δεν είναι γενικός και αφηρημένος, αλλά συνέχεται με το είδος και το ύψος των συγκεκριμένων δαπανών που επιδιώκεται να «νομιμοποιηθούν», τη σχέση (αναλογία) των δαπανών αυτών με το σύνολο της οικείας διαχείρισης και με τη βαρύτητα της πλημμέλειας (εύρος δημοσιολογιστικής απόκλισης) (ΟΛΕΛΣυν 981/2016). Κατά συνέπεια, η συμβατότητα της διάταξης με το Σύνταγμα συναρτάται με το είδος και ύψος των καταλαμβανόμενων δαπανών και τη βαρύτητα της σχετικής πλημμέλειας. Κρίσιμοι προς τούτο παράγοντες μπορεί να θεωρηθούν το ουσιώδες ή μη της πλημμέλειας και η συνάφεια των δαπανών προς τις λειτουργικές ανάγκες της υπηρεσίας (πβλ., ενδεικτικά, ΟΛΕΛΣυν 3406/2014). Η αληθής, επομένως, βούληση του νομοθέτη όταν αναλαμβάνει νομοθετικές πρωτοβουλίες νομιμοποίησης δαπανών είναι η αντιμετώπιση είτε τυπικών παραλείψεων της διαδικασίας ανάληψης και πραγματοποίησης των δαπανών είτε τυπικών ελλειμμάτων της διαχείρισης, που οφείλονται σε πλημμέλειες σχετικά με την κανονική τήρηση των οικείων δικαιολογητικών, όπως η μη ύπαρξη πλήρων και νομότυπα συντεταγμένων δικαιολογητικών, η διενέργεια δαπανών χωρίς ειδική πίστωση κ.ά.

20

Συμπληρωματικά αναφέρεται ότι επί του άρθρου 60 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου έχει εκδοθεί η υπ' αριθ. Α 26/9.7.2020 Γνώμη της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων.

Αθήνα, 24 Ιουλίου 2020

Οι Εισηγητές
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονικές Συνεργάτιδες
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών